

Eerste Symposium over Rekentechnik

Greifswald, september 2000

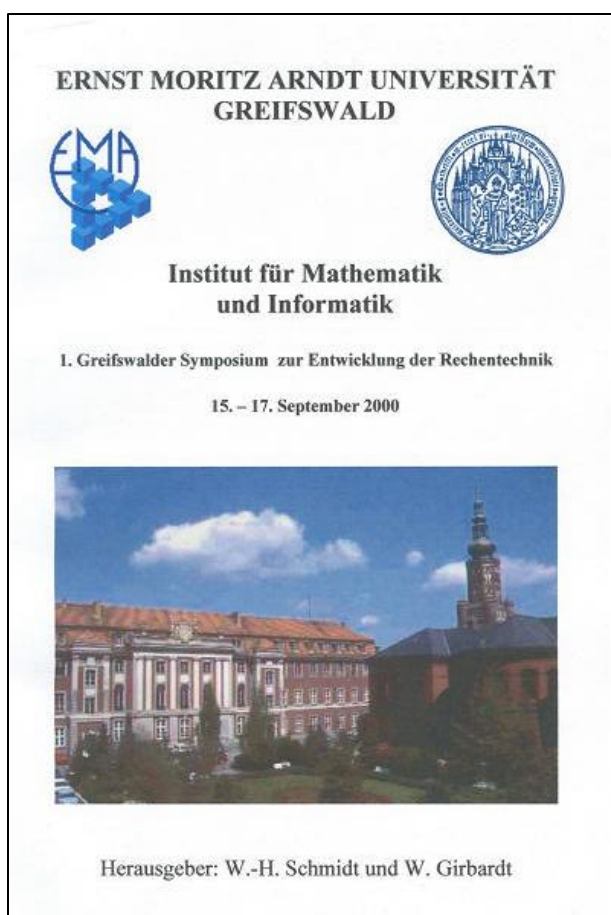
In de laatste MIR (MIR 36, juni 2004, pagina 25-26) heb ik een samenvatting gegeven van het Tweede Symposium over Rekentechnik in Greifswald, september 2003.

Omdat ik daardoor de smaak te pakken had gekregen, heb ik ook de gebundelde voordrachten besteld van het Eerste Symposium over Rekentechnik te Greifswald, september 2000.

Dit boekwerk is ook nog steeds te bestellen, voor 20 euro per stuk, bij

Werner Girbardt (Girbardt@Uni-Greifswald.de).

Hier volgt een korte samenvatting van de artikelen, die nagenoeg allemaal in het Duits zijn geschreven.

Schreiber, P., “Ideelle und Technische Wurzeln der Programmgesteuerten Rechentechnik in den Unterhaltungs- und Musikautomaten und in der Textilproduktion”

Ver voor het tijdperk van de “science fiction” robots (zoals R2D2 uit Star Wars) bestonden al eeuwen lang de meer menselijke automaten in de vorm van muzikale en bewegende poppen.

Deze werden tot leven gebracht door digitale speeldooismechanismen en door analoge programma's via mechanisch aftasten van nokkenschijven.

De ponskaarten voor de eerste Jacquard weefmachines hadden zelfs al een mogelijkheid voor subprogramma's.

Joss, H., “Rechenwalzen, die Rechenschieber mit den langen Skalen”

Kenmerken, details, bijzondere variaties, type-tabellen, anekdotes en kleurenfoto's betreffende een groot aantal, voornamelijk Zwitserse, rekenwalsen uit de verzameling van ons Kringlid Heinz Joss.

Schreiber, G., “Rechenschieber aus Dresden und Bad Liebenwerda”

In dit artikel worden een groot aantal modellen behandeld van de merken Reiss, Meissner, VEB Mantissa, en de minder bekende Löbker & Co KG, uit dit gebied van de voormalige DDR.

Otnes, R., “American Planimeters” (in English language)

Planimeters are integrating instruments for measuring areas on drawings, but also versions have been made as steam engine indicator, to determine power of the engine. Mostly polar planimeters, but also radial and linear variations, were taken from European makers like Amsler, Coradi and Haff, by American distributors and manufacturers such as Keuffel & Esser and LASICO. Many special American types are described like the Willis, Lippincott, Ashcroft, Bushnell-Coffin, and the radial types Durand and Bailey which were used for integrating X-t-recorder output.

Bär, G., Karl, G., “Die Schweizer Chiffriermaschine NEMA”

Van deze elektromechanische geheimcode machine, die veel gelijkenis heeft met de welbekende ENIGMA, wordt een gedetailleerde technische beschrijving gegeven.

Anthes, E., “Mechanische Rechenmaschinen für wissenschaftliche Berechnungen”

Mechanische rekenmachines werden in eerste instantie voor praktische toepassingen ingezet, maar dit artikel behandelt de relatie van de rekenmachine met de wetenschappers. Diverse voorbeelden worden gegeven van gebruik door wetenschappers, maar ook de invloed van wetenschappers op de ontwikkeling van gespecialiseerde machines wordt belicht, zoals bijvoorbeeld combinaties met afdrukmechanismen voor tabellenproductie, meervoudige registers, en gekoppelde machines voor coördinatentransformatie.

Krömling, H., “Mechanische und elektromechanische Rechenmaschinen”

Elektrische aandrijving van mechanische rekenmachines werd gestimuleerd door de brede invoering van elektriciteitsnetten. Dit artikel concentreert zich op schrijvende factuureermachines.

Koch, H., “Die Hamann-Rechenmaschine – mein Arbeitserlebnis”

Persoonlijke herinneringen uit de 60' er jaren van een medewerker in de productie-afdeling van Hamann, die toen al behoorde tot het SCM concern (Smith Corona – Marchant).

Schmidt, W., Girbardt, W., “Die Locke-Maschine und ihre Bedienung”

Karl Locke construeerde in de 30' er en 40' er jaren een mechanische rekenmachine, gebaseerd op een drietal patenten (samen met R. Brunhuber). Het enige bestaande exemplaar, het prototype, is opgenomen in de Rechentechnische Sammlung van de Universität Greifswald.

Koch, P., “Das Einstellwerk der Locke-Maschine”

Een technische beschrijving van het mechanische principe volgens excentrische koppelingen: “Analoge Abwälzdifferenz-Proportionalkoppelbetrieb mit Kreisschiebung”.

Brennecke, A., “Von mechanischer Rechengeräten zu Integrieranlagen und programmgesteuerten Maschinen”

Rekenlinialen zijn niet programmeerbaar, maar analoge elektronische rekenmachines tot op zekere hoogte wel, via onderlinge koppeling van componenten op een zogenaamd “patchboard”.

Dit artikel belicht de historische ontwikkeling van programmeerbaarheid van analoge en digitale rekenmachines.

Bittner, L., “Erinnerungen an die Eigenbaurechner der TH Dresden”

Geschiedenis vanaf 1956 van de digitale computers D1 tot en met D4a, die binnen deze onderwijsinstelling zijn ontwikkeld, aanvankelijk met gebruikmaking van radiobuizen.